

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

26 септември 2018 година *

„Преюдициално запитване — Обща политика в областта на убежището и субсидиарната закрила — Директива 2005/85/ЕО — Член 39 — Директива 2008/115/ЕО — Член 13 — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 18, член 19, параграф 2 и член 47 — Право на ефективни правни средства за защита — Принцип на забрана за връщане — Решение, с което се отхвърля молба за международна закрила и се налага задължение за връщане — Национална правна уредба, предвиждаща второинстанционно съдебно производство — Автоматично суспензивно действие, ограничено до обжалването пред първата съдебна инстанция“

По дело C-175/17

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Raad van State (Държавен съвет, Нидерландия) с акт от 29 март 2017 г., постъпил в Съда на 6 април 2017 г., в рамките на производството по дело,

X

срещу

Belastingdienst/Toeslagen,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: T. von Danwitz (докладчик), председател на състава, C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe и C. Lycourgos, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за X, от E. C. Cerezo-Weijzenfeld, advocaat,
- за нидерландското правителство, от J. Langer, и от M. K. Bulterman и M. H. S. Gijzen, в качеството на представители,
- за белгийското правителство, от C. Pochet, M. Jacobs и C. Van Lul, в качеството на представители,

* Език на производството: нидерландски.

- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от М. Condou-Durande и С. Cattabriga, както и от G. Wils, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 януари 2018 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 39 от Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки (ОВ L 326, 2005 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242) и на член 13 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98), разглеждани в светлината на член 18, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между X и Belastingdienst/Toeslagen (данъчна администрация/служба помощи и обезщетения, Нидерландия) по повод на решение на последната, с което тя разпорежда на X, гражданин на трета държава, да възстанови получените от него парични помощи за наем на жилище и за задължително здравно осигуряване.

Правна уредба

Конвенцията за статута на бежанците

- 3 Член 33 от Конвенцията за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 137, № 2545 (1954), допълнена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г. и влязъл в сила на 4 октомври 1967 г., озаглавен „Забрана за експулсиране или връщане („refoulement“) на бежанци“, предвижда в параграф 1:

„Никоя договаряща държава няма по какъвто и да е начин да експулсира или връща („refouler“) бежанец до границата на територията, където са били застрашени животът или свободата му по причина на неговата раса, религия, националност, принадлежност към дадена социална група или политически възгледи“.

ЕКПЧ

- 4 Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), предвижда в член 3, озаглавен „Забрана на изтезанията“:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унизително отнасяне или наказание“.

5 Член 13 от тази конвенция гласи:

„Всеки, чиито права и свободи, предвидени в тази конвенция, са нарушени, трябва да разполага с ефикасни вътрешноправни средства за тяхната защита от съответна национална институция дори и нарушението да е извършено от лица, действащи в качеството си на представители на официалните власти“.

Правото на Съюза

Директива 2005/85

6 Съображения 5 и 8 от Директива 2005/85 гласят:

„(5) Основната цел на настоящата директива е установяването в Общността на минимална рамка за процедурата за предоставяне и отнемане на статут на бежанец.

[...]

(8) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в [Хартата]“.

7 Член 3 от тази директива е озаглавен „Приложно поле“ и параграф 1 от него предвижда:

„Настоящата директива се прилага за всяка молба за убежище, която е подадена на територията на държави членки, включително на граница или в транзитна зона, както и по отношение на отнемането на статут на бежанец“.

8 Съгласно член 39 от същата директива, озаглавен „Право на ефективна защита“:

„1. Държавите членки гарантират, че кандидатите за убежище разполагат с право на ефективна защита пред съд срещу следното:

а) решение относно тяхната молба за убежище [...]

[...]

3. Държавите членки предвиждат при необходимост правила, които съответстват на техните международни задължения, свързани със:

а) въпроса, дали в резултат на средството за защита съгласно параграф 1 се дава възможност на кандидатите да останат в съответната държава членка до решаване на техните случаи;

б) възможността за правни средства за защита или [охранителни] мерки, ако средството за защита съгласно в параграф 1 няма действие по отношение на възможността кандидатът да остане в държавата членка до решаване на случая. Държавите членки могат също да предвидят средство за защита ex officio [...]

[...]“.

Директива 2008/115

9 Съображения 2, 4 и 24 от Директива 2008/115 гласят:

„(2) Европейският съвет, състоял се в Брюксел на 4 и 5 ноември 2004 г., призова за установяването на ефективна политика за извеждане и репатриране, основана на общи норми, с оглед на това съответните лица да бъдат връщани по хуманен начин и при пълно зачитане на техните основни права и на тяхното достойнство.

[...]

(4) Следва да се установят ясни, прозрачни и справедливи правила с цел установяване на ефективна политика на връщане като необходим елемент на една добре ръководена миграционна политика.

[...]

(24) Настоящата директива зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално в [Хартата].“

10 Член 2, параграф 1 от тази директива гласи, че тя се прилага по отношение на граждани на трети страни, които са в незаконен престой на територията на държава членка.

11 Съгласно член 3 от посочената директива:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

4) „решение за връщане“ е административно или съдебно решение или друг акт, което определя или обявява за незаконен престоя на гражданин на трета страна и налага или постановява задължение за връщане;

[...]“.

12 Член 12, параграф 1 от Директива 2008/115:

„Решенията за връщане и — в случай че бъдат издадени — решенията за забрана за влизане и решенията за извеждане се издават в писмена форма и посочват фактическите и правните основания, както и информацията относно съществуващите правни средства за защита.

[...]“.

13 Член 13 от тази директива е озаглавен „Средства за защита“ и гласи следното:

„1. Засегнатият гражданин на трета страна има право на ефективни средства за защита, които му позволяват да обжалва или да иска преразглеждане на решенията, свързани с връщане, посочени в член 12, параграф 1, пред компетентен съдебен или административен орган, или пред компетентен орган, съставен от членове, които са безпристрастни и чиято независимост е гарантирана.

2. Посоченият в параграф 1 орган има правомощието да преразглежда решенията за връщане, посочени в член 12, параграф 1, включително възможността за временно спиране на принудителното им изпълнение, освен ако временното спиране не е вече приложимо съгласно националното законодателство.

[...]“.

Нидерландското право

- 14 Съгласно нидерландското право първоинстанционната жалба, подадена пред Rechtbank (районен съд, Нидерландия) срещу решение в областта на международната закрила на Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (държавен секретар по сигурността и правосъдието, Нидерландия), има автоматично суспензивно действие. Макар да е възможно да бъде обжалвано въззивно решение, постановено от Rechtbank (районен съд), с което се потвърждава решение за отхвърляне на молба за международна закрила и се налага задължение за връщане, въззивната жалба не поражда автоматично суспензивен ефект. Жалбоподателят може все пак да поиска от voorzieningenrechter (съдия по обезпечителното производство) към Raad van State (Държавен съвет, Нидерландия) да разпорежи налагането на временни мерки, за да се предотврати извеждане, докато се изчака произнасяне по съществото на делото в производството по въззивно обжалване. Самата молба за налагане на временни мерки не поражда автоматично суспензивен ефект.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 15 На 1 юли 2011 г. на Х, иракски гражданин, е връчено решение, с което се отнема издаденото му разрешение за пребиваване за определен срок, отказва се да бъде уважена молбата му за международна закрила и се налага задължение за връщане. Х оспорва това решение по съдебен ред пред Rechtbank Den Haag (районен съд Хага, Нидерландия), който отменя посоченото решение, но запазва в сила породените от него правни последици. Със съдебно решение от 25 февруари 2013 г. Raad van State (Държавен съвет) отхвърля подадената от Х въззивна жалба срещу първоинстанционното съдебно решение.
- 16 Освен това в миналото Х е направил искане и е получил авансово предвидените в нидерландското право парични помощи за разходи за наем на жилище и за задължително здравно осигуряване. След постановяването на решението от 25 февруари 2013 г. на Raad van State (Държавен съвет) данъчната администрация/служба обезщетения и помощи прави искане да бъдат възстановени получените от Х помощи, включително за периода, през който са висящи съдебните производства по оспорване по съдебен ред на решението от 1 юли 2011 г. пред първата и въззивната съдебна инстанция.
- 17 Запитващата юрисдикция посочва, че е сезирана с въззивна жалба, подадена от Х срещу решението на Rechtbank (районен съд), с което се потвърждава наложеното на последния задължение да възстанови посочените помощи. В това отношение тази юрисдикция посочва, че съгласно националното право отговорът на въпроса дали Х има право да ползва тези помощи за периода, през който са висящи производствата по оспорване на решението от 1 юли 2011 г. по съдебен ред, зависи от обстоятелството дали тези жалби имат суспензивно действие. Предвиденото в нидерландското право автоматично суспензивно действие на първоинстанционната жалба по съдебен ред предоставя право на Х да се ползва от тези помощи. Въпреки това, нидерландското право не предвижда автоматично суспензивно действие в производството по въззивно обжалване, а и тъй като Х не е поискал от voorzieningenrechter (съдия по обезпечителното производство) към Raad van State (Държавен съвет) да разпорежи

налагането на временни мерки, този съд счита, че X би имал право да се ползва от тези помощи единствено ако правото на Съюза налага въззивната жалба по съдебен ред да има автоматично суспензивно действие.

18 При тези обстоятелства Raad van State (Държавен съвет) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Следва ли член 13 от Директива 2008/115 във връзка с членове 4, 18, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата да се тълкува в смисъл, че когато националното право предвижда възможност за въззивно оспорване по съдебен ред на индивидуален административен акт, съдържащ решение за връщане по смисъла на член 3, параграф 4 от тази директива, подадената въззивна жалба по съдебен ред трябва съгласно правото на Съюза да поражда автоматично суспензивно действие, в случай че гражданинът на трета страна твърди, че изпълнението на решението за връщане би довело до сериозен риск от нарушаване на принципа на забраната за връщане? С други думи, следва ли връщането на съответния гражданин на трета страна в подобен случай да бъде спряно, докато тече срокът за въззивно оспорване по съдебен ред, или, когато е подадена въззивна жалба по съдебен ред — до постановяване на съдебното решение по подадената въззивна жалба, без да е необходимо засегнатият гражданин на трета държава изрично да е поискал това?
- 2) Следва ли член 39 от Директива 2005/85 във връзка с членове 4, 18, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата да се тълкува в смисъл, че когато националното право предвижда възможност за въззивно оспорване по съдебен ред на индивидуален административен акт, с който се отхвърля молбата за убежище по смисъла на член 2 от тази директива, подаването на такава въззивна жалба по съдебен ред следва да поражда автоматично суспензивно действие? С други думи, следва ли връщането на засегнатия кандидат за убежище в подобен случай да бъде спряно, докато тече срокът за въззивно оспорване по съдебен ред — или когато е подадена въззивна жалба по съдебен ред — до постановяване на съдебното решение по подадената въззивна жалба, без да е необходимо засегнатият кандидат за убежище изрично да е поискал това?“.

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

- 19 С акт, подаден в секретариата на Съда на 5 февруари 2018 г., нидерландското правителство иска да бъде разпоредено възобновяване на устната фаза на съдебното производство, в случай че Съдът реши да разгледа въпроса, повдигнат от генералния адвокат в представеното от него заключение, а именно дали компетентността на първоинстанционния съд да отмени решението от 1 юли 2011 г., като същевременно се запазят породените от него правни последици, налага жалбата за въззивно оспорване по съдебен ред на това решение да има автоматично суспензивно действие. Този въпрос не е поставен пред Съда от запитващата юрисдикция и страните не спорят по него.
- 20 В това отношение член 83 от Процедурния правилник на Съда позволява на последния във всеки един момент след изслушване на генералния адвокат да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните.
- 21 В настоящия случай Съдът счита, че не е необходимо да се вземе становище по въпроса, повдигнат в искането за възобновяване на устната фаза на производството. Така след изслушване на генералния адвокат Съдът приема, че разполага с всички факти и доказателства, необходими за да се произнесе по делото, и че тези факти и доказателства са обсъдени в

проведените пред него устни състезания. Ето защо не следва да се постановява възобновяване на устната фаза на съдебното производство (вж. в този смисъл решение от 25 октомври 2017 г., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, т. 24 и 25).

По компетентността на Съда

- 22 Белгийското правителство твърди, че Съдът не е компетентен да отговори на поставените въпроси, тъй като по предмета си — а именно дали въззивната жалба срещу първоинстанционни съдебни решения относно административни актове като постановления на 1 юли 2011 г. и съдебното решение, ако има такова, с което се допуска такава въззивна жалба, имат автоматично суспензивно действие — те са от изключителната компетентност на държавите членки.
- 23 В това отношение следва да се констатира, че член 39 от Директива 2005/85 и член 13 от Директива 2008/115 съдържат разпоредби, уреждащи правото на ефективни правни средства за защита срещу решения, с които компетентните органи на държавите членки отказват да уважат молбите за международна закрила и налагат на кандидатите задължение за връщане, каквото е решението от 1 юли 2011 г.
- 24 Що се отнася до въпроса дали държавите членки са изключително компетентни да решат дали въззивната жалба срещу първоинстанционните съдебни решения относно такива административни актове и съдебното решение, ако има такова, с което се допуска такава въззивна жалба, имат автоматично суспензивно действие, този въпрос е неразривно свързан с отговорите, които следва да се дадат на поставените въпроси, тъй като те се отнасят именно до обхвата на правото на обжалване, предвидено в член 39 от Директива 2005/85 и в член 13 от Директива 2008/115, в светлината на гаранциите, предвидени в член 18, член 19, параграф 2 и член 47 от Хартата. При тези условия Съдът е компетентен да отговори на тези въпроси (вж. в този смисъл решение от 7 март 2017 г., X и X, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, т. 37 и цитираната съдебна практика).

По преюдициалните въпроси

- 25 С въпросите си, които трябва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 39 от Директива 2005/85 и член 13 от Директива 2008/115 следва, в светлината на член 18 и член 19, параграф 2, както и на член 47 от Хартата да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която предвижда възможност за въззивно обжалване на първоинстанционно съдебно решение, с което се потвърждава решение за отказ да се предостави международна закрила и се налага задължение за връщане, но не се предвижда, че този правен способ за защита има автоматично суспензивно действие, независимо че заинтересованото лице се позовава на сериозен риск от нарушаване на принципа на забрана за връщане.
- 26 Съгласно член 39, параграф 1 от Директива 2005/85 държавите членки гарантират, че кандидатите за международна закрила разполагат с право на ефективни правни средства за съдебна защита, по-специално срещу решение, взето по тяхната молба за международна закрила. Съгласно член 39, параграф 3, букви а) и б) от тази директива държавите членки предвиждат при необходимост правила, които съответстват на техните международни задължения относно, от една страна, обстоятелството дали чрез този правен способ за защита се предоставя възможност на кандидатите да останат в съответната държава членка, докато изчакват произнасянето по подадената жалба по съдебен ред или, от друга страна, относно възможността да ползват други правни средства за защита или други охранителни мерки, ако с първия правен способ за защита не може да се постигне този ефект.

- 27 Съгласно член 13, параграф 1 от Директива 2008/115 във връзка с член 12, параграф 1 от тази директива засегнатият гражданин на трета страна има право на ефективни правни средства за защита, с които да обжалва или да иска преразглеждане на решението за неговото връщане пред компетентен съдебен или административен орган или пред компетентен орган, съставен от безпристрастни членове, чиято независимост е гарантирана.
- 28 По този начин, макар че разпоредбите на директиви 2005/85 и 2008/115 изискват от държавите членки да предвидят право на ефективни правни средства за защита срещу решенията за отхвърляне на молба за международна закрила и срещу решенията за връщане, никоя от тези разпоредби не указва, че държавите членки следва да предоставят на кандидатите за международна закрила, загубили първоинстанционното производство по съдебно оспорване на решението за отхвърляне на техните молби и на решението за тяхното връщане, право на въззивно оспорване по съдебен ред, а още по-малко тези разпоредби предвиждат, че подобно право на въззивно обжалване следва да има автоматично суспензивно действие.
- 29 Подобни изисквания не могат освен това да бъдат изведени от структурата и целта на тези директиви. Всъщност целта на посочените директиви е съответно, както е видно от съображение 5 от Директива 2005/85, да се установи преди всичко в Европейския съюз минимална рамка за процедурата по предоставяне и отнемане на статута на бежанец, както и съгласно съображения 2 и 4 от Директива 2008/115 да се установи ефективна политика за извеждане и репатриране при пълно зачитане на основните права и достойнството на засегнатите лица (вж. относно Директива 2008/115 решение 19 юни 2018 г., Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, т. 48 и цитираната съдебна практика). За разлика от това, по никакъв начин от съображенията на тези директиви не следва, че те имат за цел да задължат държавите членки да предвидят възможност за второинстанционен съдебен контрол.
- 30 Следователно, макар и директиви 2005/85 и 2008/115 да не създават пречки дадена държава членка да предвиди възможност решенията за отхвърляне на молба за международна закрила и решенията за връщане да подлежат на второинстанционен съдебен контрол, тези директиви не съдържат никакво правило относно създаването и устройването на такава съдебна инстанция. По-специално, както отбелязва генералният адвокат в точка 41 от представеното заключение, нито от текста, нито от целта на тези директиви следва, че когато държава членка предвижда възможност за второинстанционен съдебен контрол на такива решения, жалба, по която е образувано въззивното съдебно производство, следва непременно да поражда автоматично суспензивен ефект.
- 31 При това положение следва да се подчертае, че тълкуването на Директива 2008/115, също както и тълкуването на Директива 2005/85 трябва да се извърши, както става ясно от съображение 24 от Директива 2008/115 и от съображение 8 от Директива 2005/85, при пълно зачитане на основните права и признати принципи, а именно тези от Хартата (решение от 19 юни 2018 г., Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, т. 51).
- 32 В това отношение от постоянната практика на Съда следва, че когато дадена държава членка реши да върне кандидат за международна закрила в страна, в която има сериозни основания да се смята, че той би бил изложен на реална опасност от отношение, което е в разрез с член 18 от Хартата във връзка с член 33 от Конвенцията за статута на бежанците, допълнена с протокола към нея, или с член 19, параграф 2 от Хартата, предвиденото в член 47 от Хартата право на ефективни правни средства за защита изисква кандидатът да разполага с право на жалба с автоматичен суспензивен ефект срещу изпълнението на мярката, която позволява връщането му (вж. в този смисъл решение от 19 юни 2018 г., Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, т. 54 и цитираната съдебна практика).

- 33 Съдът пояснява също така, че когато става въпрос за решение за връщане и за евентуално решение за извеждане, закрилата, присъща на правото на ефективни правни средства за защита, както и на принципа на забрана за връщане, трябва да бъде гарантирана, като на кандидата за международна закрила се признае ефективно право на обжалване с автоматично суспензивно действие поне пред една съдебна инстанция. Освен това държавите членки трябва да гарантират пълната ефективност на производството по обжалване на решението за отхвърляне на молбата за международна закрила, като спрат действието на всички правни последици от решението за връщане по време на срока за подаване на жалбата, а ако такава жалба е подадена — до произнасянето по нея (вж. в този смисъл решение от 19 юни 2018 г. Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, т. 56, 58 и 61 и цитираната съдебна практика, и определение от 5 юли 2018 г., С и др., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, т. 50).
- 34 Въпреки това от практиката на Съюза следва, че нито член 39 от Директива 2005/85, нито член 13 от Директива 2008/115, нито член 47 от Хартата в светлината на гаранциите, предвидени в член 18 и в член 19, параграф 2 от същата, въвеждат задължение за наличие на двуинстанционен съдебен контрол. Всъщност единствено важно е да е налице право на оспорване по съдебен ред (вж. в този смисъл решения от 28 юли 2011 г., Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, т. 69 и от 19 юни 2018 г., Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, т. 57).
- 35 Във връзка с това следва също да се припомни, че доколкото Хартата съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от ЕКПЧ, член 52, параграф 3 от Хартата има за цел да осигури необходимата последователност между правата по Хартата и съответстващите им права, гарантирани от ЕКПЧ, без това да засяга автономността на правото на Съюза и на Съда на Европейския съюз (вж. в този смисъл решения от 15 февруари 2016 г., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, т. 47 и от 14 септември 2017 г., K, C-18/16, EU:C:2017:680, т. 50 и цитираната съдебна практика). Съгласно разясненията относно член 47 от Хартата, първа алинея от този член се основава на член 13 от ЕКПЧ. Следователно Съдът трябва да гарантира, че даденото от него тълкуване на член 47, първа алинея от Хартата осигурява такова ниво на защита, което се съобразява с нивото на защита, гарантирано от член 13 от ЕКПЧ, както е тълкуван от Европейския съд по правата на човека (вж. в този смисъл решения от 15 февруари 2016 г., N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, т. 77 и от 20 март 2018 г., Mencì, C-524/15, EU:C:2018:197, т. 62).
- 36 Според съдебната практика на Европейския съд по правата на човека дори по отношение на довод, изведен от обстоятелството, че вследствие на експулсирането му заинтересованото лице би било изложено на реална опасност да бъде подложено на отношение, противоречащо на член 3 от ЕКПЧ, член 13 от тази конвенция не задължава договарящите държави нито да въведат двуинстанционен съдебен контрол, нито да предвидят, че в производството по въззивно обжалване по съдебен ред се поражда автоматично суспензивен ефект (вж. в този смисъл решение от 5 юли 2016 г., А.М. с/у Нидерландия, ЕСПЧ, CE:ECHR:2016:0705JUD002909409, т. 70).
- 37 От това следва, че предоставената с член 39 от Директива 2005/85 и член 13 от Директива 2008/115, в светлината на член 18 и на член 19, параграф 2, както и на член 47 от Хартата, закрила на кандидата за международна закрила срещу решението, с което се отхвърля молбата му и му се налага задължение за връщане, се ограничава до наличието едноинстанционен съдебен контрол.
- 38 В това отношение следва да се отбележи, че противно на посочения в точка 22 от настоящото съдебно решение довод на белгийското правителство, уреждането на възможността за въззивно съдебно оспорване на решенията за отхвърляне на молба за международна закрила и на решенията за връщане и изборът в този случай въззивната жалба да поражда автоматично суспензивен ефект се явяват правила, уреждащи съдебното производство, в приложение на предвиденото в член 39 от Директива 2005/85 и в член 13 от Директива 2008/115 право на ефективни правни средства за защита срещу такива решения. Макар че въз основа на принципа

за процесуалната автономия на държавите членки тези процесуални правила се уреждат от вътрешния правен ред на тези държави, Съдът е подчертал, че с тях трябва да се спазват принципите на равностойност и ефективност (вж. по аналогия решение от 17 юли 2014 г., *Sánchez Morcillo и Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, т. 31, 36 и 50 и цитираната съдебна практика, както и определение от 16 юли 2015 г. по дело *Sánchez Morcillo и Abril García*, C-539/14, EU:C:2015:508, т. 33).

- 39 Следователно от постоянната практика на Съда следва, че процесуалните правила, уреждащи правните способности за защита, предназначени да гарантират защитата на правата, които частноправните субекти черпят от правото на Съюза, не трябва са по-неблагоприятни от тези, които уреждат аналогични вътрешноправни способности за защита (принцип на равностойност), нито да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (вж. в този смисъл по-специално решения от 5 юни 2014 г., *Kone и др.*, C-557/12, EU:C:2014:1317, т. 25, както и от 6 октомври 2015 г., *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 40 Когато се преценява дали са спазени изискванията, произтичащи от принципите на равностойност и ефективност, трябва да се държи сметка за мястото на разглежданите правила в цялото производство, за развитието на това производство и за особеностите на тези правила пред различните национални инстанции (решения от 1 декември 1998 г., *Levez*, C-326/96, EU:C:1998:577, т. 44 и от 27 юни 2013 г., *Агроконсултинг-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 38 и цитираната съдебна практика).
- 41 Що се отнася до принципа на равностойност, от практиката на Съда следва, че спазването на този принцип изисква еднакво третиране на наличните правни способности за защита при нарушения на националното право и на сходните правни способности за защита при нарушения на правото на Съюза, но не и равностойност на националните процесуални правила, приложими към различни по своето естество съдебни производства (решение от 6 октомври 2015 г., *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, т. 34 и цитираната съдебна практика).
- 42 Следователно, от една страна, трябва да се установят сходните производства или сходните правни способности за защита, и от друга страна, да се определи дали правните способности за защита, предоставени от националното право, се третират по по-благоприятен начин от правните способности за защита, с които частноправните субекти защитават правата си, черпени от правото на Съюза (вж. в този смисъл решения от 12 февруари 2015 г., *Baczó и Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, т. 45, както и от 9 ноември 2017 г., *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, т. 19).
- 43 Що се отнася до сходството на правните способности за защита, задача на националната юрисдикция, която е пряко запозната с приложимите процесуални правила, е да провери сходството на съответните правни способности за защита от гледна точка на техния предмет, на тяхното основание или на съществените им елементи (решения от 27 юни 2013 г., *Агроконсултинг-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, т. 39 и от 9 ноември 2017 г., *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, т. 20).
- 44 Що се отнася до еднаквото третиране на правните способности за защита, следва да се припомни, че всеки случай, в който се поставя въпросът дали национална процесуална норма относно правните способности за защита, които се основават на правото на Съюза, е по-неблагоприятна от тези относно същите правни способности за защита по вътрешното право, трябва да се анализира от националната юрисдикция, като се държи сметка за мястото на тази разпоредба в производството като цяло, за неговото провеждане и за особеностите пред различните национални инстанции (вж. в този смисъл решение от 9 ноември 2017 г., *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, т. 21).

- 45 В конкретния случай запитващата юрисдикция посочва в акта за преюдициално запитване, че в някои области на административното право, различни от областта на международната закрила, нидерландското право предвижда, че жалбите за въззивно съдебно оспорване имат суспензивно действие. При това положение следва да се отбележи, че никоя от страните, представили становища пред Съда, не поставя под съмнение обстоятелството, че с разглежданата в главното производство национална правна уредба се спазва принципът на равностойност. При всички обстоятелства в преписката по делото, с която разполага Съдът, не се съдържат никакви данни, въз основа на които да се прецени дали от гледна точка на предмета, основанието и основните им характеристики жалбите за въззивно съдебно оспорване на административни актове в тези области са съпоставими с разглежданата в главното производство въззивна жалба, като не е възможно и да се прецени дали първите посочени жалби за въззивно съдебно оспорване следва да бъдат считани за по-благоприятни от втората, имайки предвид разгледаните в точка 44 от настоящото съдебно решение обстоятелства.
- 46 При тези условия запитващата юрисдикция следва да провери дали е спазен принципът на равностойност, като вземе предвид посоченото в точки 40—45 от настоящото съдебно решение (вж. по аналогия решение от 9 ноември 2017 г., Dimos Zagoriou, C-217/16, EU:C:2017:841, т. 24).
- 47 Що се отнася до принципа на ефективност, следва да се приеме, че в конкретния случай той не съдържа изисквания, надхвърлящи тези, които произтичат от гарантираните от Хартата основни права, и по-специално от правото на ефективни правни средства за съдебна защита. Тъй като обаче, както следва от точка 34 от настоящото решение, член 47 от Хартата, тълкуван в светлината на гаранциите, предвидени в член 18 и член 19, параграф 2, изисква единствено кандидатът за международна закрила, по чиято молба е постановено решение за отказ и по отношение на когото е постановено решение за връщане, да може да защити ефективно правата си по съдебен ред, не може да се приеме, че е нарушен принципът на ефективност единствено поради факта че в производството по обжалване пред последваща съдебна инстанция не е предвидено да се поражда автоматично суспензивен ефект.
- 48 С оглед на изложените съображения на поставените въпроси трябва да се отговори, че член 39 от Директива 2005/85 и член 13 от Директива 2008/115 следва в светлината на член 18 и член 19, параграф 2, както и на член 47 от Хартата, да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която предвижда възможност за въззивно обжалване на първоинстанционно съдебно решение, с което се потвърждава решение за отказ да се предостави международна закрила и се налага задължение за връщане, но не предвижда, че този правен способ за защита има автоматично суспензивно действие, независимо че заинтересованото лице се позовава на сериозен риск от нарушаване на принципа на забрана за връщане.

По съдебните разноски

- 49 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 39 от Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки и член 13 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и

процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни, следва, в светлината на член 18 и член 19, параграф 2, както и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, която предвижда възможност за въззивно обжалване на първоинстанционно съдебно решение, с което се потвърждава решение за отказ да се предостави международна закрила и се налага задължение за връщане, но не предвижда, че този правен способ за защита има автоматично суспензивно действие, независимо че заинтересованото лице се позовава на сериозен риск от нарушаване на принципа на забрана за връщане.

Подписи